

Maa- ja metsätalousministeriö

Tiivistelmä loppuraportista

Vesihomeverkosto - Vesihomeen torjuntaan ratkaisuja verkostoitumalla

26.1.2024

Raportin laatijat

Marko Varpunen, Trustiikki Oy

Pauliina Varpunen, Trustiikki Oy

Tausta ja tavoitteet

Vesihome on merkittävä ongelma kalanviljelylaitoksilla, erityisesti järvilohen elinvoimaisuuden säilyttämisessä. Vesihomeen aiheuttamat taloudelliset tappiot ja sen vaikea hallittavuus tekevät siitä haasteen, jonka ratkaisemiseksi tarvitaan yhteistyötä. Vesihomeverkosto-hankkeen tavoitteena oli koota asiantuntijat ja toimijat jakamaan tietoa ja kehittämään käytännön ratkaisuja vesihomeen torjuntaan.

Toteutus

Hanke toteutettiin Luonnonvarakeskuksen (Luken) ja Trustiikki Oy:n koordinoimana, ja sen rahoitti Maa- ja metsätalousministeriö. Hankkeen aikana koottiin Vesihomeverkosto, joka yhdistää tutkijat, kalanviljelijät, viranomaiset ja muut alan toimijat sekä teknisten ratkaisujen tarjoajat.

Hankkeen keskeisiä toimia olivat:

- **Lähtötietojen keruu:** Haastateltiin alan toimijoita ja kerättiin tietoa vesihomeongelmasta ja sen torjuntakeinoista.
- **Verkoston kokoaminen:** Yhteydenotot asiantuntijoihin ja toimijoihin, sekä aloitusseminaarin järjestäminen Itä-Suomen yliopistolla.
- **Työpajat ja riskienhallinta:** Työpajoissa hyödynnettiin BowTie-mallinnusta, jolla tunnistettiin riskejä ja kehitettiin suojautumiskeinoja vesihometta vastaan.

Tulokset ja havainnot

Hankkeen päätuloksena syntyi Vesihomeverkosto, johon on liittynyt 89 jäsentä. Verkoston avulla voidaan parantaa tiedonvaihtoa ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Tiedon avoin jakaminen ja ratkaisukeskeinen lähestymistapa nähtiin välttämättöminä vesihomeongelman ratkaisemiseksi.

Hankkeen aikana tieto vesihomeen vaikutusten vakavuudesta ja ongelmanratkaisun tarpeesta vahvistui ja tuli näkyväksi koko verkostolle.

Tarve vesihomeverkoston kaltaiselle yhteisölle vahvistui, yksin ei kukaan tätä ongelmaa ratkaise. Verkoston kautta pystytään myös välttämään myös välttämään tutkimusaiheiden tarpeetonta päällekkäisyyttä.

Esiin tulleet haasteet

Hankkeen aikana nousi esiin haasteita, kuten vesihomeongelman omistajuuden puuttuminen ja tutkimuksen ja käytännön toimijoiden välisen yhteistyön kehittämisen tarve.

Myös kilpailuasetelmat ja rahoituksen puute vaikeuttavat verkoston toimintaa ja ongelman ratkaisua.

Toimenpide-ehdotukset

Verkoston jatkokehityksen varmistamiseksi esitettiin seuraavia toimenpiteitä:

1. Verkoston aktivoinnista tulee pitää huolta.
2. Verkoston tulevasta alustasta, sen tiedoista ja kunnosta tulee pitää huolta.
3. Verkoston säännölliset seminaarit ja tapaamiset, kuten ”Teams-kahvitunnit”.
4. Kalankasvattajien osallistumisen vahvistaminen verkostossa.
5. Tutkimukseen lisää kokeilukulttuuria ja ratkaisukeskeisiä pilotteja.

Yhteenveto

Vesihomeverkosto tarjoaa ainutlaatuisen alustan vesihomeen torjuntaan liittyvälle yhteistyölle ja tiedonvaihdolle Suomessa. Verkoston avulla voidaan yhdistää eri toimijoiden osaaminen ja edistää konkreettisten ratkaisujen löytämistä vesihomeongelman hallitsemiseksi.